

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 615/2015-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. marca 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDAKČIA], zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Borovskou, advokátska kancelária, Štefánikova 7, Bratislava, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 310/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 310/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 310/2009 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKČIA] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov) na účet advokátky JUDr. Evy Borovskej, advokátska kancelária, Štefánikova 7, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 615/2015-9 z 1. decembra 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 310/2009 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 8. januára 2016 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 15. februára 2016. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis, vyjadrenie predsedníčky okresného súdu a vyjadrenie zákonnej sudkyne s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní. Ústavný súd pre účely tohto konania spracoval vlastnú chronológiu úkonov okresného súdu i účastníkov konania, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

- 11. novembra 2009– doručená žaloba okresnému súdu,
- 10. decembra 2009– písomné vyjadrenie odporcu,
- 8. marca 2010– výzva sťažovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku,
- 12. apríla 2010– sťažovateľ zaplatil súdny poplatok,

- 23. júla 2010— výzva odporcovi na predloženie spisu bývalej štátnej bezpečnosti týkajúceho sa sťažovateľa,
- 13. augusta 2010 — predložený požadovaný spis bývalej štátnej bezpečnosti odporcom,
- 19. októbra 2010— vykonané pojednávanie vo veci,
- 5. novembra 2010— odporca doručil požadované dokumenty súdu,
- 2. decembra 2010— vykonané pojednávanie vo veci,
- 9. decembra 2010— uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania,
- 2. decembra 2011— úradný záznam o telefonáte VSÚ znalkyni, znalkyňa býva na inej adrese, ako je uvedená v zozname znalcov, je pracovne vyťažená, vedela by vyhotoviť posudok do 18 mesiacov,
- 22. decembra 2011 — uznesením poveril Ústav súdneho inžinierstva vykonaním znaleckého dokazovania,
- 13. februára 2012 — Ústav súdneho inžinierstva žiadal súd predložiť originály sporných písomností, ako aj vzoriek pre účely znaleckého dokazovania,
- 30. októbra 2013 — urgencia zo strany sťažovateľa na vypracovanie znaleckého posudku,
- 5. novembra 2013— urgencia zo strany súdu na vypracovanie znaleckého posudku,
- 20. novembra 2013— Ústav súdneho inžinierstva opätovne žiadal súd predložiť originály sporných písomností, ako aj vzoriek pre účely znaleckého dokazovania,
- 17. januára 2014— súd žiadal odporcu o predloženie originálu spisu bývalej štátnej bezpečnosti a sťažovateľa o originály vlastnoručných písomností,
- 29. januára 2014— odporca oznámil, že neposkytuje originály z bezpečnostných dôvodov,
- 11. februára 2014— doručené kópie ukážok podpisov zo strany sťažovateľa,
- 17. februára 2014 — súd opätovne žiadal odporcu o predloženie originálu spisu bývalej štátnej bezpečnosti pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty,
- 28. mája 2014— Ústav súdneho inžinierstva opätovne žiadal súd predložiť originály vzoriek písomností sťažovateľa a nie ich kópií pre účely znaleckého dokazovania,
- 4. júna 2014 — Ústav súdneho inžinierstva oznámil súdu predloženie originálov sporných písomností zo strany odporcu 2. júna 2014,

- 10. októbra 2014– súd zaslal listiny vlastnoručne podpísané sťažovateľom,
- 10. novembra 2014– Ústav súdneho inžinierstva opätovne žiadal súd predložiť doplniť originály vzoriek písomností sťažovateľa, keďže medzi predloženými listinami sa nachádzali aj kópie listín,
- 21. januára 2015– súd žiadal sťažovateľa o predloženie originálov listín,
- 4. februára 2015– súdu doručené originály listín sťažovateľom,
- 23. júla 2015– súd zaslal originály listín odporcovi,
- 11. novembra 2015– Ústav súdneho inžinierstva doručil znalecký posudok súdu,
- 21. januára 2016– súd doručoval znalecký posudok stranám na vyjadrenie.

Predsedička okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že ide „o vec po skutkovej stránke zložitú“, a k postupu súdu uviedla, že „z chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu vyplýva, že preťahy boli zapríčinené nedodržaním lehoty na vypracovanie znaleckého posudku zo strany znaleckej organizácie, pričom súd nekonal dostatočne efektívne za účelom odstránenia týchto preťahov“. V závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 17. marca 2016 súhlasila s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom. Vo svojom stanovisku zároveň zotrvala na opodstatnenosti sťažnosti a poukázala na to, že predsedníčka vo svojom vyjadrení zamlčala niektoré skutočnosti týkajúce sa nariadeného znaleckého dokazovania, konkrétne na tú skutočnosť, že okresný súd mal vedomosť o tom, že pre potreby znaleckého dokazovania je potrebné predložiť originály písomností.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ žalobcom „o určenie“ a žalovaným Slovenská republika, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto nesúhlasiac s názorom okresného súdu konštatuje, že dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že sám sťažovateľ tiež prispel k predĺženiu napadnutého konania, a to tým, že v rozpore s výzvou okresného súdu zo 17. januára 2014 nepredložil súdu originály požadovaných vlastnoručne písaných písomností a tieto predložil až po opakovanej výzve súdu 4. februára 2015, čím predĺžil dobu potrebnú na vypracovanie znaleckého posudku o približne rok. Túto skutočnosť ústavný súd zohľadnil v rámci rozhodovania o sťažovateľom predostretej žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že okresný súd nariadil znalecké dokazovanie uznesením z 9. decembra 2010, pričom Ústav súdneho inžinierstva doručil znalecký posudok súdu až 11. novembra 2015. Vychádzajúc z uvedeného je možné konštatovať, že znalecké dokazovanie trvalo necelých päť rokov, a to najmä v dôsledku neorganizovaného postupu okresného súdu, a nie znaleckej organizácie, ako to tvrdila predsedníčka okresného súdu. Okresnému súdu trvalo vyše roka, pokiaľ zistil, že súdom ustanovený znalec už nepôsobí na adrese uvedenej v zozname znalcov a je schopný vypracovať znalecký posudok až o 18 mesiacov z dôvodu nadmernej vyťaženia. Následne od 13. februára 2012 bolo okresnému súdu z podania znaleckej organizácie zrejmé, že je potrebné pre účely znaleckého skúmania predložiť originály písomností, a nie fotokópie originálov, pričom originály písomností boli súdu predložené zo strany sťažovateľa až 4. februára 2015.

V dôsledku takéhoto postupu je možné konštatovať, že okresný súd v napadnutom konaní nekonal sústredene a efektívne.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

O nekoordinovanom postupe súdu svedčí aj skutočnosť, že okresný súd v napadnutom konaní, ktoré trvá už viac ako šesť rokov, úspešne vykonal len jedno pojednávanie vo veci, a to 19. októbra 2010.

Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru,

preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 18 C 310/2009 konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola do rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ktoré odôvodnil intenzitou zásahov do jeho práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho nesústredený a neefektívny postup pri nariadenom znaleckom dokazovaní, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného

prípade ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa s'ťažovateľa si uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 537,64 €.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou pozostávajúce z odmeny advokátky, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 v sume 839 €. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie s'ťažnosti) po 139,83 €. Ďalej má právna zástupkyňa s'ťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,39 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2015. Pokiaľ ide o stanovisko s'ťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu doručené 17. marca 2016, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov s'ťažovateľovi nepriznal, keďže stanovisko neobsahovalo nové skutočnosti ani argumentáciu, ktorá by ústavnému súdu už nebola známa z predloženého súdneho spisu. Právna zástupkyňa je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú za jeden úkon právnej služby podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty v sume 29,64 €. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal s'ťažovateľovi, spolu takto predstavuje 355,72 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2016